

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2022. gada 20. janvārī*

Valsts pienākumu neizpilde – Valsts atbalsts – Atbalsts, kas atzīts par nelikumīgu un nesaderīgu ar iekšējo tirgu – Atgūšanas pienākums – Tiesas spriedums, ar kuru konstatēta pienākumu neizpilde – Neizpilde – Pienākuma atgūt nelikumīgu un nesaderīgu atbalstu neizpilde – Finansiālas sankcijas – Samērīgs un atturošs raksturs – Kavējuma nauda – Naudas sods – Maksātpēja – Dalībvalsts balsu sadalījums Eiropas Parlamentā

Lietā C-51/20

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam, ko 2020. gada 29. janvārī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *A. Bouchagiar* un *B. Stromsky*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Grieķijas Republiku, ko pārstāv *K. Boskovits* un *A. Samoni-Rantou*, pārstāvji,

atbildētāja,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: pirmās palātas priekšsēdētājs *A. Arabadžijevs* [*A. Arabadjiev*] (referents), kas pilda otrās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši *I. Ziemele*, *T. fon Danvics* [*T. von Danwitz*], *P. Dž. Švirebs* [*P. G. Xuereb*] un *A. Kumins* [*A. Kumin*],

ģenerālvokāts: *Dž. Pitrucella* [*G. Pitruzzella*],

sekretārs: *A. Kalots Eskobars* [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2021. gada 1. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – grieķu.

Spriedums

- 1 Ar savu prasības pieteikumu Eiropas Komisija lūdz Tiesu:
 - konstatēt, ka, neveikdama visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Tiesas 2017. gada 9. novembra spriedumu Komisija/Grieķija (C-481/16, nav publicēts, turpmāk tekstā – “pienākumu neizpildi konstatējošais spriedums”, EU:C:2017:845), Grieķijas Republika nav izpildījusi tai šajā spriedumā un LESD 260. panta 1. punktā paredzētos pienākumus;
 - uzdot Grieķijas Republikai samaksāt Komisijai dienas kavējuma naudu 26 697,89 EUR apmērā par katru pienākumu neizpildi konstatējošā sprieduma izpildes nokavējuma dienu, sākot no dienas, kad šajā lietā tiks pasludināts spriedums, līdz dienai, kad tiks pilnībā izpildīts pienākumu neizpildi konstatējošais spriedums;
 - uzdot Grieķijas Republikai samaksāt Komisijai naudas sodu, kura apmērs aprēķināms, reizinot dienas likmi 3709,23 EUR apmērā ar to dienu skaitu, cik ilgi pārkāpums ir turpinājies laikā no dienas, kad tika pasludināts pienākumu neizpildi konstatējošais spriedums, un līdz dienai, kad šī dalībvalsts būs izbeigusi pārkāpumu, vai – pārkāpuma neizbeigšanas gadījumā – līdz dienai, kad šajā lietā tiks pasludināts spriedums, un
 - piespriest Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Tiesvedības priekšvēsture

- 2 Savas ekonomikas korekciju programmas ietvaros Grieķija īstenoja privatizācijas programmu. *Larco General Mining & Metallurgical Company SA* (turpmāk tekstā – “*Larco*”), Grieķijas kalnrūpniecības un metalurģijas uzņēmums, ir viena no privatizējamām sabiedrībām. Šī sabiedrība specializējas laterītu ieguvē un apstrādē, brūnoglū ieguvē un feroniķeļa un tā blakusproduktu ražošanā. Tās darbības ietver minēto produktu atradņu izpēti, izstrādi, ieguvu raktuvēs, kausēšanu un tirdzniecību visā pasaulē.
- 3 2012. gada martā *Hellenic Republic Asset Development Fund*, kas ir privatizācijas procesa īstenošanai izveidota sabiedrība, informēja Komisiju par *Larco* privatizācijas projektu.
- 4 Tad Komisija veica šī projekta iepriekšēju izskatīšanu, lai pārbaudītu, vai tajā nav valsts atbalsta elementu.
- 5 Tā nosūtīja Grieķijas iestādēm anketu. No atbildēm, kas uz to saņemtas Komisijā 2012. gada 16. martā, skaidri izriet, ka *Larco* jau bija saņēmusi Grieķijas valsts intervences. Pēc tam Komisija lūdza papildu informāciju 2012. gada 18. aprīlī, 2012. gada 24. aprīlī, 2012. gada 5. jūlijā, 2012. gada 22. augusta un 2012. gada 7. decembra elektroniskā pasta vēstulēs, kā arī 2012. gada 4. maijā un 2013. gada 14. janvāra vēstulēs, uz kurām Grieķijas varas iestādes atbildēja 2012. gada 20. aprīlī, 2012. gada 26. aprīlī, 2012. gada 3. oktobrī, 2012. gada 13. novembrī, 2012. gada 15. novembrī, 2012. gada 7. decembrī, 2012. gada 24. decembrī un 2013. gada 18. janvārī. Komisijas dienesti un Grieķijas varas iestāžu pārstāvji tikās Atēnās (Grieķija) 2012. gada 30. aprīlī un 2012. gada 11. septembrī un Briselē (Beļģija) 2013. gada 25. janvārī.

- 6 Ar 2013. gada 6. marta vēstuli Komisija paziņoja Grieķijas Republikai savu lēmumu uzsākt LESD 108. panta 2. punktā paredzēto formālo izmeklēšanas procedūru attiecībā uz dažādiem pasākumiem, tādiem kā *Larco* piešķirtās valsts garantijas par 2008., 2010. un 2011. gadu, kapitāla palielināšanu 2009. gadā, 1998. gadā parakstīto vienošanos par parādu samaksu, kā arī par tai sniegto iespēju iesniegt garantijas vēstules 1,5 miljonu EUR apmērā, nevis samaksāt naudas sodu 190 miljonu EUR apmērā.
- 7 Pēc tam Komisija aicināja Grieķijas varas iestādes un ieinteresētās trešās personas iesniegt savus apsvērumus par šiem pasākumiem.
- 8 Komisija tikai 2013. gada 30. aprīlī saņēma Grieķijas varas iestāžu apsvērumus.
- 9 2014. gada 27. martā Komisija pieņēma Lēmumu 2014/539/ES par valsts atbalstu SA.34572 (13/C) (ex 13/NN), ko Grieķija piešķirusi uzņēmumam *Larco General Mining & Metallurgical Company SA* (OV 2014, L 254, 24. lpp.), kura rezolutīvās daļas 2.–5. pantā ir noteikts, ka attiecīgie pasākumi ir nelikumīgs un ar iekšējo tirgu nesaderīgs atbalsts, ka šis atbalsts ir jāatgūst no *Larco* un ka Komisijai ir jāsniedz informācija par jau veiktajiem vai paredzētajiem pasākumiem šī lēmuma izpildei.
- 10 Turklāt, tā kā Grieķijas Republika informēja Komisiju par savu nodomu pārdot noteiktus *Larco* aktīvus divos atsevišķos uzaicinājumos uz konkursu, Komisija tajā pašā dienā pieņēma lēmumu par valsts atbalstu SA.37954 (2013/N) saistībā ar šo pārdošanu (turpmāk tekstā – “lēmums par noteiktu *Larco* aktīvu pārdošanu”). Šajā pēdējā minētajā lēmumā Komisija norāda, ka saskaņā ar Grieķijas Republikas sniegto informāciju abas iepirkuma procedūras rīko attiecīgi valsts un *Larco* kā to aktīvu īpašnieki, uz kuriem attiecas katrs iepirkums. No tiem pirmais iepirkums attiecās uz Larimnas [*Larymna*] (Grieķija) metalurģijas rūpnīcu, kā arī uz 40 % no Ajosjoannas [*Agios Ioannis*] (Grieķija) laterīta izmantošanas tiesībām, savukārt otrais attiecās uz 73 % no Eibojas [*Euboea*] (Grieķija) laterīta ieguves tiesībām un visām Kastorijas [*Kastoria*] (Grieķijas) teritorijas laterīta ieguves tiesībām. Pēc abu iepirkuma procedūru pabeigšanas un neatkarīgi no to rezultātiem *Larco* tiktu atzīta par maksātnespējīgu saskaņā ar valsts tiesību aktiem un tās atlikušie aktīvi tiktu pārdoti likvidācijas procedūras ietvaros.
- 11 Ņemot vērā šo informāciju, Komisija lēmumā par noteiktu *Larco* aktīvu pārdošanu uzskatīja, ka tad, ja ir ievēroti vairāki noteikumi un nosacījumi, minētā pārdošana, pirmkārt, nav uzskatāma par valsts atbalstu un, otrkārt, nerada saimniecisko pēctecību starp *Larco* un pārdodamo aktīvu īpašnieku vai īpašniekiem. Komisija uzskatīja, ka šajos apstākļos jautājums par *Larco* izmaksātā nelikumīgā un nesaderīgā valsts atbalsta atgūšanu neattieksies uz pārdodamo aktīvu jaunajiem īpašniekiem.
- 12 Lēmuma 2014/539 5. pantā Grieķijas Republikai noteiktais divu mēnešu termiņš, lai sniegtu informāciju par veiktajiem pasākumiem atbalsta atgūšanai, beidzās 2014. gada 28. maijā, bet Komisija no Grieķijas Republikas nekādu informāciju šajā ziņā nesaņēma.
- 13 Ar 2014. gada 23. jūnija vēstuli Komisija atgādināja Grieķijas iestādēm to pienākumus, kas izriet no Lēmuma 2014/539, un lūdza tām 20 darba dienu laikā informēt par šī lēmuma īstenošanas kārtību. Šīs iestādes ar 2014. gada 18. jūlija elektroniskā pasta vēstuli atbildēja, ka tās nevar sniegt norādes šajā termiņā.

- 14 Turklāt Komisija Grieķijas Republikai atgādināja arī to, ka tai ir jāievēro Lēmuma 2014/539 4. panta 2. punktā paredzētais četru mēnešu termiņš. Tomēr šis termiņš beidzās 2014. gada 28. jūlijā un Komisija nebija saņēmusi informāciju par šī lēmuma īstenošanu.
- 15 Komisija ar 2014. gada 6. oktobra un 2015. gada 18. decembra vēstulēm aicināja šo dalībvalsti sniegt tai šo informāciju un organizēt saraksti par attiecīgā atbalsta atgūšanas kārtību. Tomēr minētā dalībvalsts uz šīm vēstulēm neatbildēja. Sanāksmē, kas notika Atēnās starp Komisiju un Grieķijas iestādēm, pēdējās minētās nav izvirzījušas nevienu argumentu, kas attaisnotu Lēmuma 2014/539 izpildes pasākumu neesamību.
- 16 2016. gada 2. septembrī, uzskatīdama, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi tai Lēmumā 2014/539 paredzētos pienākumus, Komisija atbilstoši LESD 108. panta 2. punktam cēla prasību pret šo dalībvalsti par pienākumu neizpildi, lūdzot konstatēt, ka tā noteiktajā termiņā nav veikusi visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu šo lēmumu, vai katrā ziņā tā nav – pretēji minētā lēmuma 5. pantā noteiktajam – pietiekami informējusi Komisiju par veiktajiem pasākumiem.
- 17 2017. gada 9. novembrī pienākumu neizpildi konstatējošajā spriedumā Tiesa nosprieda, ka Grieķijas Republika noteiktajā termiņā nav veikusi visus vajadzīgos pasākumus Lēmuma 2014/539 izpildei un nav informējusi Komisiju par pasākumiem, kas veikti, piemērojot šo lēmumu.

Pirmstiesas procedūra

- 18 Pēc pienākumu neizpildi konstatējošā sprieduma pasludināšanas Komisija 2017. gada 15. novembrī nosūtīja Grieķijas iestādēm vēstuli, prasot tām atgūt nelikumīgo un ar iekšējo tirgu nesaderīgo atbalstu, uz kuru šīs iestādes neatbildēja.
- 19 2018. gada 13. novembrī Grieķijas finanšu ministram adresētā vēstulē Komisija lūdza informāciju par attiecīgā atbalsta atgūšanas procedūras gaitu un norādīja, ka tā var celt prasību sakarā ar pienākumu neizpildi saskaņā ar LESD 260. pantu. Arī uz šo vēstuli atbilde netika saņemta.
- 20 2019. gada 25. janvārī, konstatējot, ka Lēmums 2014/539 vēl nav izpildīts, Komisija atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam nosūtīja Grieķijas iestādēm brīdinājuma vēstuli, aicinot tās iesniegt savus apsvērumus divu mēnešu termiņā.
- 21 Šī dalībvalsts uz brīdinājuma vēstuli atbildēja 2019. gada 29. martā, tostarp izklāstot grūtības, ar kurām tā saskārās, kā arī tās vēlmi sadarboties.
- 22 Šādos apstākļos Komisija nolēma celt šo prasību.

Situācijas attīstība šīs tiesvedības laikā

- 23 2020. gada 14. februārī Grieķijas Republika pieņēma Likumu Nr. 4664/2020. Šī likuma 21. pantā ir paredzēts, ka *Larco* tiek piemērots īpašas pārvaldes režīms, kuram, izmantojot ātru un vienkāršotu procedūru, ir jānoved pie šīs sabiedrības likvidācijas (turpmāk tekstā – “īpaša pārvalde”).
- 24 Pēc šīs dalībvalsts lūguma, rīkojoties kā *Larco* kreditors, *Monomeles Efeteio Athinon* (Atēnu apelācijas tiesa viena tiesneša sastāvā, Grieķija) ar 2020. gada 28. februāra Lēmumu Nr. 1407/2020 šai sabiedrībai piemēroja īpašas pārvaldes režīmu, kas neizraisīja minētās

sabiedrības darbības izbeigšanu. Ar šo pašu lēmumu minētā tiesa iecēla īpašu administratoru, kuram bija pienākums veikt visu šīs pašas sabiedrības aktīvu un pasīvu inventarizāciju un kam ir pienākums izmantot publiskā iepirkuma procedūru, lai nodotu šīs sabiedrības aktīvus.

- 25 2020. gada 13. martā Grieķijas iestādes, pirmkārt, aicināja *Larco* trīsdesmit kalendāro dienu laikā samaksāt summu, kura atbilst atbalstam, kas atzīts par nelikumīgu un nesaderīgu ar iekšējo tirgu, pieskaitot piemērojamos procentus, un, otrkārt, informēja Komisiju par *Larco* piemērojamo īpašas pārvaldes režīmu.
- 26 2020. gada 26. martā Tiesa ar spriedumu *Larco*/Komisija (C-244/18 P, EU:C:2020:238) apmierināja *Larco* apelācijas sūdzību par Vispārējās tiesas 2018. gada 1. februāra spriedumu *Larco*/Komisija (T-423/14, EU:T:2018:57), ar kuru tā bija noraidījusi šīs sabiedrības prasību atcelt Lēmumu 2014/539. Tā atcēla Vispārējās tiesas spriedumu, ciktāl ar to tika noraidīta prasības pirmā pamata pirmā daļa par Grieķijas valsts 2008. gadā *Larco* piešķirto garantiju attiecībā uz aizdevumu 30 miljonu EUR apmērā, ko *ATE Bank* piešķīra šai sabiedrībai (turpmāk tekstā – “2. pasākums”).
- 27 Pēc Tiesas sprieduma *Larco* izteica iebildumus pret atgūstamā atbalsta summu saistībā ar 2. pasākumu.
- 28 2020. gada 7. aprīlī *Larco* īpašais administrators cēla prasību pret Grieķijas Republiku, lai panāktu strīdu izšķiršanu šķīrējtiesā attiecībā uz Larimnas rūpnīcas īpašumtiesību sistēmu.
- 29 Ar 2020. gada 27. aprīļa vēstuli Grieķijas iestādes paziņoja Komisijai *Larco* iebildumus par 2. pasākumu, uz kuriem šī iestāde atbildēja 2020. gada 6. maija vēstulē.
- 30 2020. gada 14. maijā šīs iestādes nosūtīja Grieķijas nodokļu iestādēm vēstuli, kurā tās lūdza pilnībā atgūt attiecīgo atbalstu no *Larco*.
- 31 Pēc Tiesas lūguma sniegt informāciju, kas pamatots ar Tiesas Reglamenta 62. panta 1. punktu, Grieķijas Republika iesniedza dokumentus par attiecīgā atbalsta atgūšanu.
- 32 No atbildes uz šo informācijas pieprasījumu izriet, pirmkārt, ka 2021. gada 22. martā *Larco* joprojām bija īpašās pārvaldes režīmā, ņemot vērā laiku, kas nepieciešams, lai pieņemtu šķīrējtiesas nolēmumu par Larimnas īpašumtiesību sistēmu, un to, ka šim režīmam bija jābeidzas divpadsmit mēnešu laikā no dienas, kas sākas dienā, kad tas tika ieviests, vai deviņu mēnešu laikā no šī nolēmuma pasludināšanas dienas.
- 33 Otrkārt, ar minēto nolēmumu, kas pasludināts 2020. gada 24. septembrī un labots 2020. gada 8. oktobrī, šķīrējtiesa atzina Grieķijas valsts īpašumtiesības uz metalurģijas rūpnīcu un Larimnas raktuvju kompleksu. *Larco* palika šo Grieķijas valsts aktīvu nomniece.
- 34 Treškārt, pēc šī paša nolēmuma tika aktualizētas abas šī sprieduma 10. punktā minētās publiskā iepirkuma procedūras, kurās Grieķijas Republika izteica savu nodomu pārdot atsevišķus *Larco* aktīvus, un īpašais administrators veica visu *Larco* aktīvu un pasīvu inventarizācijas galīgo sagatavošanu.
- 35 Ceturtkārt, procedūras saistībā ar šiem iepirkumiem tika veiktas paralēli, un tām bija jāpabeidzas vēlākais 2021. gada 8. jūlijā.

Par pienākumu neizpildi

Lietas dalībnieku argumenti

- 36 Pirmām kārtām, Komisija pārmet Grieķijas Republikai, ka tā neesot veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu pienākumu neizpildi konstatējošo spriedumu, jo gan kopš Lēmuma 2014/539 pieņemšanas, gan kopš šī sprieduma pasludināšanas ir pagājuši jau vairāk nekā pieci gadi, bet Grieķijas iestādes nav atguvušas aplūkojamo valsts atbalstu no *Larco*.
- 37 Komisija uzskata, ka Grieķijas iestādes ir veikušas pasākumus šī atbalsta atgūšanai tikai pēc 2020. gada 29. janvāra, kas ir šīs prasības celšanas datums, neievērojot prasību par šī sprieduma tūlītēju un efektīvu izpildi. Vispirms – Likums Nr. 4664/2020, kurā ir paredzēta īpašas pārvaldes režīma piemērošana attiecībā uz *Larco*, esot pieņemts tikai 2020. gada 14. februārī. Tālāk – īpašas pārvaldes režīma attiecināšana uz *Larco* esot notikusi 2020. gada 28. februārī. Visbeidzot, 2020. gada 13. martā Grieķijas iestādes esot aicinājušas *Larco* 30 dienu laikā pārskaitīt šim atbalstam atbilstošo summu.
- 38 Attiecībā uz *Larco* īpašās pārvaldes režīmu Komisija norāda, pirmkārt, ka Likuma Nr. 4664/2020 21. panta 4. punktā ir noteikts, ka šī sabiedrība var saņemt valsts subsīdiju, lai tā varētu segt savus izdevumus, kas saistīti ar šī režīma piemērošanu. Komisija uzskata, ka šajā tiesību normā paredzētais atbalsts, kurš saistīts ar *Larco* darbību un kura mērķis ir atbrīvot šo sabiedrību no izmaksām, kas tai parasti būtu jāsedz saistībā ar ikdienas pārvaldību vai parastu darbību, ir konkurencei īpaši kaitējoša atbalsta kategorija. Šajā gadījumā Grieķijas iestādes īpašās pārvaldes ietvaros jau esot piešķirušas *Larco* darbības atbalstu.
- 39 Otrkārt, Komisija uzskata, ka Grieķijas Republikai Lēmuma 2014/539 4. pantā paredzētajā četru mēnešu termiņā bija jāuzsāk maksātnespējas procedūra pret *Larco* un jāiekļauj to prasījumu sarakstā, kas attiecas uz attiecīgā atbalsta atgūšanu. Pēc šādas iekļaušanas būtu vai nu pilnībā jāatgūst attiecīgais atbalsts, vai arī atbalsta saņēmējam jātiek likvidētam un tā darbība galīgi jāizbeidz.
- 40 Taču šajā gadījumā Grieķijas Republika prasījumu sarakstā neesot iekļāvusi prasījumus, kas attiecas uz attiecīgā atbalsta atgūšanu. Atbilstoši Likuma Nr. 4664/2020 21. panta 9. punktam šāda formāla iekļaušana var notikt tikai pēc tam, kad *Larco* aktīvi nodoti vairāksolītājam pēc šo aktīvu pārdošanas izsolē.
- 41 Komisija uzskata, ka, pat pieņemot, ka Grieķijas Republikas prasījums par attiecīgā atbalsta atgūšanu formāli tika ierakstīts prasījumu sarakstā pēc *Larco* aktīvu nodošanas, kā to paredz īpašās pārvaldes režīms, pienākumu neizpildi konstatējošais spriedums varētu tikt pilnībā izpildīts tikai tad, ja ar ieņēmumiem no likvidācijas pietiktu, lai atgūtu visu attiecīgā atbalsta summu. Pretējā gadījumā tikai *Larco* darbības likvidācija un pilnīga izbeigšana ļautu nodrošināt pilnīgu šī sprieduma izpildi.
- 42 Otrām kārtām, attiecībā uz Grieķijas valsts pienākumu informēt Komisiju šī iestāde apgalvo, ka šīs dalībvalsts iestādes noteiktajos termiņos nav paziņojušas elementus, kas ļautu pārbaudīt atgūstamā atbalsta summas aprēķina pareizību.
- 43 Tādējādi šīs valsts iestādes neesot izpildījušas pienākumu neizpildi konstatējošo spriedumu.

- 44 Turklāt Komisija uzskata, ka šajā lietā nav nozīmes tam, ka *Larco* prasība atcelt Lēmumu 2014/539 pēc 2020. gada 26. marta sprieduma *Larco*/Komisija (C-244/18 P, EU:C:2020:238) joprojām tiek izskatīta Vispārējā tiesā. Tā norāda, ka tiesvedība sakarā ar pienākumu neizpildi saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu ir neatkarīga no tiesvedības, kas uzsākta saskaņā ar LESD 263. pantu. Šī iestāde precizē, ka ar šo spriedumu Tiesa daļēji atcēla 2018. gada 1. februāra spriedumu *Larco*/Komisija (T-423/14, EU:T:2018:57), bet tā tomēr nav atcēlusi Lēmumu 2014/539, kurš joprojām ir pilnībā izpildāms. Līdz ar to Grieķijas Republikai šis lēmums esot jāizpilda pilnībā.
- 45 Savai aizstāvībai Grieķijas Republika apgalvo, pirmām kārtām, ka Grieķijas iestādes ir noteikušas virkni pasākumu, kas esot būtisks progress pienākumu neizpildi konstatējošā sprieduma izpildē. Proti, *Larco* finansiālo grūtību dēļ Grieķijas iestādes 2020. gada 14. februārī esot paredzējušas uz *Larco* attiecināt īpašās pārvaldes režīmu, kurš tai esot ticis piemērots 2020. gada 28. februārī un kuram bija jābeidzas pēc divpadsmit mēnešu perioda beigām, ko skaita no dienas, kad tika uzsākta tā piemērošana, vai deviņu mēnešu laikā no šķīrējtiesas nolēmuma pasludināšanas dienas strīdā par *Larymna* rūpnīcas īpašumtiesību sistēmu.
- 46 Pirmkārt, Grieķijas Republika norāda, ka salīdzinājumā ar vispārējās tiesībās noteikto maksātnespējas procedūru un īpašo procedūru, kas noteikta Likumā Nr. 4307/2014, īpašā pārvalde ir īpaša maksātnespējas procedūra, kuras ietvaros īpašais administrators ātri pārdod attiecīgā uzņēmuma aktīvus un organizē publiskā iepirkuma procedūru, lai izvairītos no aktīvu vērtības samazināšanās.
- 47 Protams, īpašās pārvaldes režīma attiecināšana uz *Larco* neizraisot tās darbības tūlītēju izbeigšanu. Larimnas rūpnīcas darbības turpināšana tomēr tika uzskatīta par nepieciešamu, lai, pirmkārt, palielinātu *Larco* aktīvu cenu, un, otrkārt, lai nodrošinātu niķeļa ražošanas turpināšanu Grieķijā, kas ir īpaši svarīgs gan Grieķijas, gan Eiropas ekonomikai.
- 48 Turklāt Grieķijas Vides un enerģētikas ministrijai valsts tiesībās esot dota iespēja piešķirt valsts subsīdijas, lai segtu īpašās pārvaldes īstenošanai nepieciešamos izdevumus, kā arī darbības izmaksas uzņēmuma darbības turpināšanai līdz šī režīma beigām. Tomēr šajā sakarā iespējami pārskaitītās summas būtu jāatskaita no aktīvu pārdošanas cenas un jāatmaksā valstij, neņemot vērā citus prasījumu sarakstā iekļautos prasījumus.
- 49 Otrkārt, Grieķijas Republika norāda, ka piecu dienu laikā pēc iepirkuma procedūras beigām īpašajam administratoram ir jāaicina kreditori galīgi reģistrēt savus prasījumus un pēc tam jāsaģatavo prasījumu galīgās klasifikācijas tabula. Konkrētāk, runājot par datumu, kurā tika veikta reģistrācija prasījumu sarakstā, Grieķijas Republika apgalvo, ka atšķirībā no vispārējās tiesībās noteiktās maksātnespējas procedūras, kuras ietvaros ierakstīšana prasījumu sarakstā notiek pirms uzņēmuma likvidācijas, īpašās pārvaldes procedūrā šī reģistrācija tiek veikta pēc attiecīgās sabiedrības aktīvu pārdošanas. Atkāpjoties no piemērojamiem vispārīgiem noteikumiem, valsts prasījumi saistībā ar nelikumīga un nesaderīga atbalsta atgūšanu ir pārāki par jebkādam vispārējam vai īpašajam citu kreditoru priekšrocībām.
- 50 Treškārt, Grieķijas Republika apgalvo, ka *Larco* darbības galīga izbeigšana notiks līdz ar šīs sabiedrības aktīvu pārdošanu tādējādi, ka tiks garantēta saimnieciskās pēctecības un konkurences izkropļošanas neesamība attiecīgajā tirgū. Tādējādi īpašās pārvaldes režīma attiecināšana uz *Larco* esot neatgriezeniska procedūra, kuras rezultātā šai sabiedrībai jātiek likvidētai un galīgi jāpārtrauc sava darbība. Katrā ziņā Grieķijas Republika apgalvo, ka gadījumā, ja publiskā iepirkuma

procedūra būtu neveiksmīga, *Larco* tiktu atzīta par maksātnespējīgu un tās aktīvi tiktu likvidēti saskaņā ar vispārējās tiesībās noteikto maksātnespējas procedūru. Šāda neveiksme būtu jākonstatē, ja īpašās pārvaldes procedūras laikā 75 % no šī uzņēmuma aktīviem nav pārdoti.

- 51 Turklāt Grieķijas Republika neapstrīd, ka Lēmums 2014/539 paliek pilnībā izpildāms pēc 2020. gada 26. marta sprieduma *Larko*/Komisija (C-244/18 P, EU:C:2020:238) pasludināšanas. Tomēr šī dalībvalsts apgalvo, ka Komisija savā paziņojumā par nelikumīga un ar iekšējo tirgu nesaderīga valsts atbalsta atgūšanu uzskata, ka gadījumā, ja tiek izskatīta prasība par atgūšanas lēmumu, šī lēmuma provizorisko izpildi var nodrošināt, piemēram, atbalsta saņēmējam iemaksājot visu atgūstamo summu neatkarīgā darījumu kontā.
- 52 Otrām kārtām, Grieķijas Republika norāda, ka savā 2020. gada 13. marta vēstulē tā informēja Komisiju par visiem attiecīgā atbalsta atgūšanai veicamajiem pasākumiem. 2020. gada 14. maijā tā esot uzdevusi atgūt visu šī atbalsta summu.

Tiesas vērtējums

- 53 Vispirms jānorāda, ka *Larco* celtā prasība atcelt Lēmumu 2014/539, par kuru tika pasludināts 2020. gada 26. marta spriedums *Larko*/Komisija (C-244/18 P, EU:C:2020:238), neietekmē šī lēmuma izpildāmību un līdz ar to arī šo strīdu. Proti, saskaņā ar Tiesas judikatūru, kā tas izriet no LESD 278. panta, ja Vispārējā tiesa nav pieņēmusi pretēju nolēmumu, atcelšanas prasībai nav apturošas iedarbības. Tādējādi principā atcelšanas prasības celšana negroza lēmuma, kuru tiek lūgts atcelt, izpildāmību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 9. jūlijs, Komisija/Francija, C-63/14, EU:C:2015:458, 47. punkts).
- 54 Attiecībā uz Grieķijas Republikas argumentu, ka Komisija savā paziņojumā par nelikumīgā un ar iekšējo tirgu nesaderīgā valsts atbalsta atgūšanu esot paredzējusi, ka tad, ja atgūšanas lēmuma pārsūdzēšana tiek izskatīta, šī lēmuma provizorisko izpildi var nodrošināt, piemēram, atbalsta saņēmējam visas atgūstamās summas ieskaitot neatkarīgā darījumu kontā, pietiek norādīt, ka šajā gadījumā šī dalībvalsts nav sniegusi informācijas elementus, kas liecinātu par šādu pārskaitījumu.
- 55 Visupirms ir jāatgādina, pirmām kārtām, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka dalībvalstij, kurai ir adresēts lēmums par pienākumu atgūt nelikumīgu atbalstu, kas ir atzīts par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, atbilstoši LESD 288. panta ceturtajai daļai, ir jāveic visi atbilstošie pasākumi, lai nodrošinātu minētā lēmuma izpildi. Ir jānotiek efektīvai vajadzīgo summu atgūšanai, lai tiktu novērsta konkurences izkropļošana, kuru izraisa konkurētspējas priekšrocība, ko sniedz nelikumīgais atbalsts (spriedums, 2018. gada 14. novembris, Komisija/Grieķija, C-93/17, EU:C:2018:903, 68. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 56 Proti, nelikumīga atbalsta, kas atzīts par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, atgūšana ir jāisteno nekavējoties un saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesībās paredzētajām procedūrām, ja vien tās nodrošina tūlītēju un efektīvu Komisijas lēmuma izpildi. Šajā nolūkā attiecīgām dalībvalstīm, neskarot Savienības tiesību aktus, ir jāveic visi vajadzīgie pasākumi, kas iespējami to attiecīgajās tiesību sistēmās, tostarp pagaidu pasākumi (spriedums, 2018. gada 14. novembris, Komisija/Grieķija, C-93/17, EU:C:2018:903, 69. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 57 Attiecībā uz gadījumiem, kuros nelikumīgi piešķirtais valsts atbalsts, kas ir atzīts par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, ir jāatgūst no atbalsta saņēmēšajiem uzņēmumiem, kuri ir nonākuši grūtībās vai ir maksātnespējīgi, ir jāatgādina, ka minētās grūtības neietekmē atbalsta atgūšanas pienākumu. Tādējādi dalībvalstij ir pienākums atkarībā no konkrētā gadījuma ierosināt sabiedrības

likvidēšanu, ierakstīt savu prasījumu tās pasīvos vai veikt jebkuru citu pasākumu, kas ļauj atgūt atbalstu (spriedums, 2018. gada 17. janvāris, Komisija/Grieķija, C-363/16, EU:C:2018:12, 36. punkts).

- 58 Konkrēti, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru agrākās situācijas atjaunošanu un šī atbalsta dēļ radušos konkurences izkropļojumu izbeigšanu principā var panākt, prasījumu saistībā ar attiecīgā atbalsta atgūšanu reģistrējot prasījumu sarakstā (spriedums, 2018. gada 17. janvāris, Komisija/Grieķija, C-363/16, EU:C:2018:12, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 59 Tomēr jānorāda, ka gadījumā, kad valsts iestādes nevar atgūt atbalsta summu pilnā apmērā, ar šādu ierakstīšanu sarakstā atgūšanas pienākums tiek izpildīts tikai tad, ja maksātspējas procesa rezultātā uzņēmums tiek likvidēts, proti, tā darbība tiek galīgi izbeigta, ko valsts iestādes var ierosināt kā akcionāri vai kreditori (spriedums, 2018. gada 17. janvāris, Komisija/Grieķija, C-363/16, EU:C:2018:12, 38. punkts).
- 60 No tā izriet, ka valsts atbalstu saņēmuša uzņēmuma darbības galīga izbeigšana ir obligāta tikai tajā gadījumā, kad maksātspējas procesa ietvaros nav iespējams atgūt atbalsta summu pilnā apmērā (spriedums, 2018. gada 17. janvāris, Komisija/Grieķija, C-363/16, EU:C:2018:12, 39. punkts).
- 61 Jānorāda arī, ka attiecībā uz procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam par atsaucē datumu, lai novērtētu šādu pienākumu neizpildi, ir jāizmanto diena, kurā beidzies atbilstoši šai tiesību normai izsniegtajā brīdinājuma vēstulē noteiktais termiņš (spriedums, 2018. gada 14. novembris, Komisija/Grieķija, C-93/17, EU:C:2018:903, 73. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 62 Šajā lietā, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 20. punktā, tā kā Komisija brīdinājuma vēstuli saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktā paredzēto procedūru Grieķijas Republikai nosūtīja 2019. gada 25. janvārī, šī sprieduma iepriekšējā punktā minētais atsaucē datums ir šajā vēstulē noteiktā termiņa beigu datums, proti, 2019. gada 25. marts.
- 63 Acīmredzami šajā datumā Grieķijas iestādes nebija izpildījušas pienākumu atgūt attiecīgo atbalstu.
- 64 Proti, kā izriet no šī sprieduma 23.–25., 45. un 52. punkta, Grieķijas iestādes pasākumus attiecīgā atbalsta atgūšanai ir veikušas tikai pēc 2020. gada 29. janvāra, kas ir šīs prasības celšanas datums. Proti, pirmkārt, Likums Nr. 4664/2020, ar kuru tika ieviests īpašs pārvaldes režīms, tika pieņemts 2020. gada 14. februārī, proti, gandrīz gadu pēc brīdinājuma vēstulē noteiktā termiņa beigām un gandrīz sešus gadus pēc Lēmuma 2014/539 sākotnējā izpildes termiņa beigām. Otrkārt, nav strīda par to, ka Grieķijas Republika īpašs pārvaldes režīmu *Larco* piemēroja 2020. gada 28. februārī. Treškārt, uzaicinājums 30 dienu laikā pārskaitīt attiecīgajam atbalstam atbilstošu summu *Larco* tika nosūtīts 2020. gada 13. martā. Visbeidzot, ceturtkārt, 2020. gada 14. maijā Grieķijas iestādes nosūtīja Grieķijas nodokļu iestādēm vēstuli, kurā tās lūdza pilnībā atgūt attiecīgo atbalstu no *Larco*.
- 65 Šādos apstākļos Grieķijas Republikai nav pamata apgalvot, ka brīdinājuma vēstulē noteiktā termiņa beigu datumā tā ir veikusi visus vajadzīgos pasākumus, lai īstenotu attiecīgā valsts atbalsta atgūšanas procedūru.
- 66 Otrām kārtām, attiecībā uz Komisijas neinformēšanu ir jānorāda, ka 2019. gada 25. janvāra vēstulē noteiktā termiņa beigās Grieķijas Republika Lēmuma 2014/539 5. pantā uzskaitīto informāciju Komisijai nebija iesniegusi.

- 67 Tātad ir jākonstatē, ka, neveikdama visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu pienākumu neizpildi konstatējošo spriedumu, Grieķijas Republika nav izpildījusi tai LESD 260. panta 1. punktā noteiktos pienākumus.

Par finansiālajām sankcijām

Par kavējuma naudu

Lietas dalībnieku argumenti

- 68 Komisija uzskata, ka laikā, kad Tiesa izskatīja faktus, Grieķijas Republikai pārmestā pienākumu neizpilde turpinājās.
- 69 Tā piedāvā sodīt par pienākumu neizpildi konstatējošā sprieduma neizpildi, tostarp piespriežot kavējuma naudas samaksu, pamatojoties uz tās 2005. gada 12. decembra Paziņojumu SEC(2005) 1658 “[LESD 260. panta] īstenošana” (OV 2007, C 126, 15. lpp.; turpmāk tekstā – “2005. gada paziņojums”), uz tās paziņojumu “Izmaiņas vienreizēju soda maksājumu un dienas kavējuma naudas aprēķina metodē, kuras Komisija ierosinājusi saistībā ar pārkāpumu procedūrām Eiropas Savienības Tiesā” (OV 2019, C 70, 1. lpp.), kā arī uz tās Paziņojumu Par to datu atjaunināšanu, kurus izmanto, lai aprēķinātu sodanaudas un kavējuma naudas, ko Komisija Eiropas Savienības Tiesai ierosina piemērot pārkāpumu procedūrās” (OV 2019, C 309, 1. lpp.). Komisija norāda, ka saskaņā ar 2005. gada paziņojumā minēto formulu dienas kavējuma nauda ir vienāda ar vienoto pamatsummu 3116 EUR apmērā, ko reizina ar [pārkāpuma] smaguma koeficientu, ilguma koeficientu un reizinātāju “n”.
- 70 Attiecībā uz smaguma koeficientu Komisija norāda, ka LESD tiesību normām valsts atbalsta jomā, kuras ir tikušas pārkāptas šajā lietā, ir fundamentāls raksturs. Šī iestāde uzsver, ka neatgūtais nelikumīgais un nesaderīgais atbalsts ir kaitējis tirgum, kurā *Larco* veic savu darbību. Ņemot vērā šī tirgus īpašības, Komisija uzskata, ka neatgūtā atbalsta negatīvā ietekme uz konkurenci ietekmē uzņēmumus ne tikai Grieķijā, bet arī vispārīgāk Eiropas Savienībā.
- 71 Attiecībā uz jautājumu, vai pastāv atbildību pastiprinoši vai mīkstinoši apstākļi, Komisija, pirmkārt, vērš uzmanību uz Grieķijas Republikas atkārtotiem pārkāpumiem valsts atbalsta jomā un, otrkārt, uzskata, ka šajā lietā nevar ņemt vērā nevienu atbildību mīkstinošu apstākli. Līdz ar to tā piedāvā piemērot 2005. gada paziņojumā noteikto smaguma koeficientu 7 skalā no 1 līdz 20.
- 72 Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu Komisija norāda, ka datumā, kad tā šajā lietā nolēma vērsties Tiesā, proti, 2019. gada 27. novembrī, pārkāpuma ilgums, kura sākums ir brīdī, kad pienākumu neizpildi konstatējošais spriedums tika pasludināts, proti, 2017. gada 9. novembrī, bija 24 mēneši, līdz ar to esot jāpiemēro ilguma koeficients 2,4 skalā no 1 līdz 3, kas arī noteikts šajā paziņojumā.
- 73 Attiecībā uz apsūdzētās dalībvalsts maksātspēju un it īpaši uz reizinātāju “n” Komisija norāda, ka 2018. gada 14. novembra spriedumā Komisija/Grieķija (C-93/17, EU:C:2018:903) Tiesa ir uzskatījusi, ka kopš 2017. gada 1. aprīļa, tā kā balsošanas sistēma Eiropas Savienības Padomē ir mainījusies, reizinātājā “n” vairs nevarēja ņemt vērā attiecīgās dalībvalsts balsu skaitu Padomē un ka par galveno rādītāju jāizmanto dalībvalstu iekšzemes kopprodukts (IKP).

- 74 Taču Komisija uzskata, ka attiecīgās dalībvalsts institucionālā ietekme Savienībā ir jā saglabā kā būtisks elements reizinātāja “n” aprēķinā, lai piemērotu sankcijas, kas ir gan samērīgas, gan pietiekami preventīvas. Tā uzskata, ka tikai IKP ņemšana vērā būtiski palielina atšķirību starp dalībvalstīm attiecībā uz šo reizinātāju. Komisija norāda, ka reizinātāja “n” aprēķina metode ir jābalsta ne tikai uz demogrāfisko vai ekonomisko īpatsvaru, bet arī uz faktu, ka Savienības institucionālajā sistēmā katrai dalībvalstij ir raksturīgā vērtība. Līdz ar to, lai saglabātu līdzsvaru starp maksātspēju un dalībvalsts institucionālo ietekmi Savienībā, reizinātājs “n” būtu jāaprēķina, pamatojoties uz, pirmkārt, IKP un, otrkārt, attiecīgajai dalībvalstij piešķirto vietu skaitu Eiropas Parlamentā. Līdz ar to šī iestāde uzskata, ka Grieķijas Republikai šis reizinātājs “n” ir jānosaka 0,51.
- 75 Ņemot to vērā, IKP un vietu skaita Eiropas Parlamentā izmantošana bez iespējamiem pielāgojumiem novestu pie ievērojami zemākas atsauces vērtības nekā vērtība, kas izriet no agrākās reizinātāja “n” aprēķina metodes piemērošanas. Tādējādi, lai aprēķinātu vienotu kavējuma naudas pamatsummu, Komisija piedāvā piemērot korekcijas koeficientu 4,5, lai nodrošinātu, ka sodu summas, ko Komisija piedāvā Tiesai, ir samērīgas un pietiekami preventīvas.
- 76 Visbeidzot, attiecībā uz kavējuma naudas periodiskumu Komisija uzskata, ka kavējuma nauda ir jānosaka par katru dienu, nevis reizi pusgadā. Tā uzskata, ka šajā lietā dienas kavējuma nauda nedrīkst pakāpeniski samazināties.
- 77 Grieķijas Republika iebilst, ka šajā lietā nav jānosaka finansiālas sankcijas, jo būtisks progress esot panākts, pieņemot Likumu Nr. 4664/2020 un uz *Larco* attiecinot īpašās pārvaldes režīmu. Turklāt šī dalībvalsts uzsver, ka šī režīma mērķis kopumā ir ātri nodrošināt *Larco* likvidāciju, vai nu īpašajam administratoram pārdodot tās aktīvus, lai saņemtu visaugstāko iespējamo cenu, vai arī gadījumā, ja 75 % no aktīviem netika pārdoti divpadsmit mēnešu laikposmā, piemērojot tai vispārējās tiesībās noteikto maksātnespējas procedūru.
- 78 Grieķijas Republika uzskata, ka gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka kavējuma nauda tomēr ir jāpiemēro, Komisijas pieprasītā kavējuma naudas summa nav pielāgota īpašajiem lietas apstākļiem un neatbilst samērīguma principam.
- 79 Attiecībā uz pārkāpuma smagumu Grieķijas Republika norāda, pirmkārt, ka esot jāņem vērā, no vienas puses, šajā stadijā veiktie pasākumi un, no otras puses, tas, ka šajā lietā atgūstamā summa kopā ar procentiem, kas aprēķināti 2020. gada 14. maijā, ir 160 miljoni EUR, savukārt lietā, kurā tika pasludināts 2018. gada 14. novembra spriedums Komisija/Grieķija (C-93/17, EU:C:2018:903), atgūstamā summa bija 670 miljoni EUR. Šajā kontekstā, ņemot vērā laiku, kas esot nepieciešams, lai sasniegtu būtisku progresu *Larco* likvidācijas procedūrā, šī dalībvalsts lūdz, lai kavējuma nauda tiktu noteikta reizi pusgadā.
- 80 Otrkārt, Grieķijas Republika norāda, ka ir maz ticams, ka šis atbalsts būtu būtiski ietekmējis konkurences apstākļus Savienībā un izraisījis konkurences izkropļojumus.
- 81 Treškārt, attiecībā uz apgalvoto savas pārkāpjošās rīcības valsts atbalsta jomā atkārtoto šo dalībvalsts apgalvo, ka lietā, kurā tika pasludināts 2018. gada 14. novembra spriedums Komisija/Grieķija (C-93/17, EU:C:2018:903), Grieķijas iestādes bija veikušas vajadzīgos pasākumus, lai pabeigtu atgūšanas procedūru, likvidējot attiecīgās sabiedrības aktīvus.
- 82 Līdz ar to Grieķijas Republika uzskata, ka šajā lietā nebūtu atbilstoši piemērot smaguma koeficientu, kas pārsniedz 1.

- 83 Attiecībā uz ilguma koeficientu Grieķijas Republika uzskata, ka tam nevajadzētu pārsniegt 1.
- 84 Visbeidzot, runājot par maksātspēju un, konkrētāk, reizinātāju “n”, Grieķijas Republika tāpat kā Komisija uzskata, ka, lai aprēķinātu šī reizinātāja vērtību, ir jāņem vērā ne tikai attiecīgās dalībvalsts ekonomiskais nozīmīgums, bet arī tās institucionālā ietekme Savienībā. Līdz ar to esot jāņem vērā šai dalībvalstij piešķirtais vietu skaits Eiropas Parlamentā.

Tiesas vērtējums

- 85 Vispirms jāatgādina, ka LESD 260. panta 2. punktā paredzētās procedūras mērķis ir mudināt pienākumus nepilnā dalībvalsti izpildīt spriedumu par pienākumu neizpildi un līdz ar to nodrošināt efektīvu Savienības tiesību piemērošanu un ka abi šajā tiesību normā paredzētie pasākumi, proti, kavējuma nauda un naudas sods, ir paredzēti šim mērķim (spriedums, 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Nelikumīgs atbalsts viesnīcu sektoram Sardīnijā), C-576/18, nav publicēts, EU:C:2020:202, 134. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 86 Jāatgādina, ka Tiesai katrā lietā, ņemot vērā konkrētās izskatāmās lietas apstākļus, kā arī tās ieskatā vajadzīgo pārliecināšanas un atturēšanas pakāpi, ir jānosaka atbilstošas finansiālās sankcijas, lai tostarp novērstu analogisku Savienības tiesību pārkāpumu atkārtēšanos (spriedums, 2018. gada 14. novembris, Komisija/Grieķija, C-93/17, EU:C:2018:903, 107. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 87 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru kavējuma naudas noteikšana principā ir attaisnojama tikai tad, ja pienākumu neizpilde, kuras pamatā ir iepriekšējā sprieduma neizpilde, turpinās līdz faktu pārbaudei Tiesā (spriedums, 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Nelikumīgs atbalsts viesnīcu sektoram Sardīnijā), C-576/18, nav publicēts, EU:C:2020:202, 137. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 88 Lai noteiktu, vai pienākumu neizpilde, kurā tiek vainota atbildētāja, turpinājās līdz lietas faktisko apstākļu izskatīšanai Tiesā, ir jānovērtē pasākumi, kas, kā uzskata atbildētāja valsts, tika veikti pēc brīdinājuma vēstulē noteiktā termiņa (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 11. decembris, Komisija/Spānija, C-610/10, EU:C:2012:781, 98. punkts, un 2015. gada 17. septembris, Komisija/Itālija, C-367/14, nav publicēts, EU:C:2015:611, 89. punkts).
- 89 Šajā gadījumā Grieķijas Republika apstiprina, ka *Larco* īpašās pārvaldes režīms nav beidzies un ka abas iepirkuma procedūras, ar kurām varētu tikt veikta *Larco* aktīvu pārdošana, bija jāpabeidz 2021. gada 8. jūlijā.
- 90 Tomēr ir pietiekami konstatēt, ka Grieķijas Republika nav pierādījusi, ka brīdī, kad Tiesa izvērtēja faktus, tā bija pabeigusi visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu pienākumu neizpildi konstatējošo spriedumu.
- 91 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka Grieķijas Republikai pārmestā pienākumu neizpilde ir turpinājusies līdz brīdim, kad Tiesa izvērtēja faktus šajā lietā.
- 92 Šādos apstākļos kavējuma naudas piespriešana Grieķijas Republikai ir finansiāli piemērots veids, lai mudinātu to veikt pasākumus, kas vajadzīgi konstatētās pienākumu neizpildes izbeigšanai un pilnīgas pienākumu neizpildi konstatējošā sprieduma izpildes nodrošināšanai.

- 93 Pastāvīgā judikatūra ir tāda, ka kavējuma nauda ir jānosaka atkarībā no pārliecināšanas pakāpes, kas nepieciešama, lai dalībvalsts, kas nepilda pienākumu neizpildi konstatējošo spriedumu, mainītu savu rīcību un izbeigtu pārkāpumu, kurā tā tiek vainota (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Nelikumīgs atbalsts viesnīcu sektoram Sardīnijā) C-576/18, nav publicēts, EU:C:2020:202, 147. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 94 Īstenojot savu rīcības brīvību šajā ziņā, Tiesai kavējuma nauda būtu jānosaka tādējādi, lai tā būtu, pirmkārt, piemērota konkrētajiem apstākļiem un, otrkārt, samērīga ar konstatēto pienākumu neizpildi, kā arī attiecīgās dalībvalsts maksātspēju (spriedumi, 2012. gada 11. decembris, Komisija/Spānija, C-610/10, EU:C:2012:781, 118. punkts un tajā minētā judikatūra; 2018. gada 22. februāris, Komisija/Grieķija, C-328/16, EU:C:2018:98, 90. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Nelikumīgs atbalsts viesnīcu sektoram Sardīnijā), C-576/18, nav publicēts, EU:C:2020:202, 148. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 95 Komisijas priekšlikumi par kavējuma naudu nevar būt saistoši Tiesai, un tie ir izmantojami tikai kā noderīgas atsauces pamats. Tāpat arī pamatnostādnes, kas ietvertas Komisijas paziņojumos, nav saistošas Tiesai, bet palīdz nodrošināt pašas Komisijas īstenotās rīcības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko drošību, kad tā izsaka priekšlikumus Tiesai. Uz LESD 260. panta 2. punktu balstītā tiesvedībā par dalībvalsts pienākumu neizpildi, kas turpina pastāvēt, lai gan šī pienākumu neizpilde jau ir atzīta ar pirmo spriedumu, kurš pasludināts, pamatojoties uz LESD 258. pantu vai LESD 108. panta 2. punktu, Tiesai ir jāsauglabā brīvība noteikt piemēroto kavējuma naudu tādā apmērā un veidā, kurus tā uzskata par piemērotiem, lai stimulētu šo dalībvalsti izbeigt no pirmā Tiesas sprieduma izrietošo pienākumu neizpildi (spriedums, 2018. gada 14. novembris, Komisija/Grieķija, C-93/17, EU:C:2018:903, 119. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 96 Nosakot kavējuma naudas apmēru, pamatkritēriji, kas jāņem vērā, lai nodrošinātu pēdējās minētās piespiedu iedarbību nolūkā panākt Savienības tiesību vienotu un efektīvu piemērošanu, principā ir pārkāpuma smagums, tā ilgums un attiecīgās dalībvalsts maksātspēja. Piemērojot šos kritērijus, īpaši ir jāņem vērā tas, kā pienākumu neizpilde ietekmē privātās un sabiedrības intereses, kā arī tas, cik steidzami ir mudināt attiecīgo dalībvalsti izpildīt savus pienākumus (spriedums, 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Nelikumīgs atbalsts viesnīcu sektoram Sardīnijā), C-576/18, nav publicēts, EU:C:2020:202, 149. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 97 Pirmām kārtām, attiecībā uz pārkāpuma smagumu ir jāuzsver, ka LESD tiesību normām valsts atbalsta jomā ir fundamentāls raksturs (spriedums, 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Nelikumīgs atbalsts viesnīcu sektoram Sardīnijā), C-576/18, nav publicēts, EU:C:2020:202, 150. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 98 Proti, tiesību normas, kas ir Lēmuma 2014/539 un pienākumu neizpildi konstatējošā sprieduma priekšmets, iemieso vienu no Savienībai uzticētajiem pamatuzdevumiem atbilstoši LES 3. panta 3. punktam, proti, iekšējā tirgus izveidi, kā arī ar 27. protokolu par iekšējo tirgu un konkurenci uzticēto uzdevumu, kas, piemērojot LES 51. pantu, ir Līgumu neatņemama sastāvdaļa un saskaņā ar ko iekšējais tirgus ietver sistēmu, ar kuru tiek nodrošināts, ka konkurence netiek izkropļota.
- 99 To Savienības tiesību normu nozīmīgums, kuras pārkāptas tādā lietā kā šī, tostarp izpaužas tajā, ka ar atbalsta, kas atzīts par nelikumīgu un nesaderīgu ar iekšējo tirgu, atgūšanu tiek novērsts konkurences izkropļojums, kuru izraisījusi konkurētspējas priekšrocība, ko sniedzis minētais atbalsts, un ka ar šo atgūšanu saņēmējs zaudē priekšrocību, kāda tam bijusi tirgū salīdzinājumā ar

tā konkurentiem (spriedums, 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Nelikumīgs atbalsts viesnīcu sektoram Sardīnijā), C-576/18, nav publicēts, EU:C:2020:202, 151. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 100 Attiecībā uz šajā lietā konstatēto pienākumu neizpildi ir jāatgādina, pirmkārt, ka, neraugoties uz to, ka Grieķijas Republika ir veikusi pasākumus, lai atgūtu attiecīgo valsts atbalstu, tā šo atbalstu nav atguvusi pilnībā. Tomēr, ņemot vērā šī sprieduma 94. punktā atgādināto normu, saskaņā ar kuru kavējuma naudai ir jābūt pielāgotai apstākļiem un samērīgai ar konstatēto pienākumu neizpildi, ir jāņem vērā, ka, lai gan *Larco* joprojām ir metalurģijas rūpnīcas un Larimnas raktuvju nomniece, pēc šķirējtiesas nolēmuma, kas tika pieņemts 2020. gada 24. septembrī un labots 2020. gada 8. oktobrī, šķirējtiesa atzina Grieķijas valsts īpašumtiesības uz šiem aktīviem.
- 101 Otrkārt, ir jāuzsver neatgūtā atbalsta summas ievērojamais raksturs. Proti, šī summa, pieskaitot procentus, 2020. gada 14. maijā sasniedza 160 miljonus EUR.
- 102 Treškārt, ir jāņem vērā, ka tirgus, kurā *Larco* veic savu darbību, it īpaši feroniķeļa tirgus, ir pārrobežu tirgus. Līdz ar to neatgūtajam nelikumīgajam un nesaderīgajam atbalstam ir kaitējoša ietekme uz tirgu, kas neaprobežojas tikai ar Grieķijas Republikas teritoriju.
- 103 Visbeidzot, ir jākonstatē šīs dalībvalsts prettiesiskās rīcības, ko tā īstenojusi valsts atbalsta jomā, atkārtotā. Proti, Grieķijas Republikai ir ticis piespriests sods, pirmkārt, saistībā ar prasību, kura atbilstoši LESD 108. panta 2. punktam tika celta par to lēmumu neīstenošanu, ar ko uzdots atgūt atbalstu, lietās, kurās tika taisīts 2012. gada 1. marta spriedums Komisija/Grieķija (C-354/10, nav publicēts, EU:C:2012:109), 2012. gada 28. jūnija spriedums Komisija/Grieķija (C-485/10, nav publicēts, EU:C:2012:395), 2013. gada 17. oktobra spriedums Komisija/Grieķija (C-263/12, nav publicēts, EU:C:2013:673), 2017. gada 9. novembra spriedums Komisija/Grieķija (C-481/16, nav publicēts, EU:C:2017:845) un 2018. gada 17. janvāra spriedums Komisija/Grieķija (C-363/16, EU:C:2018:12), kā arī, otrkārt, saistībā ar prasību, kas atbilstoši EKL 228. panta 2. punkta trešajai daļai tika celta lietā, kurā tika taisīts 2009. gada 7. jūlija spriedums Komisija/Grieķija (C-369/07, EU:C:2009:428).
- 104 Jākonstatē, ka šajā lietā LESD tiesību normu valsts atbalsta jomā pārkāpums ir nozīmīgs.
- 105 Otrām kārtām, attiecībā uz pārkāpuma ilgumu – tas ir jāvērtē, ņemot vērā to brīdi, kurā Tiesa vērtē faktus, nevis to, kurā Komisija vērsusies Tiesā (spriedums, 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Nelikumīgs atbalsts viesnīcu sektoram Sardīnijā), C-576/18, nav publicēts, EU:C:2020:202, 156. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 106 Šādos apstākļos, tā kā Grieķijas Republika nav varējusi pierādīt, ka tā ir izpildījusi savu pienākumu pilnībā izpildīt pienākumu neizpildi konstatējošo spriedumu, ir jāuzskata, ka minētā pienākumu neizpilde ir turpinājusies vairāk nekā četrus gadus pēc minētā sprieduma pasludināšanas, kas ir ievērojams laikposms.
- 107 Trešām kārtām, attiecībā uz konkrētās dalībvalsts maksātspēju, no Tiesas judikatūras izriet, ka ir jāņem vērā šīs dalībvalsts IKP nesenā attīstība, kāda tā bijusi brīdī, kad Tiesa pārbauda faktus (spriedumi, 2012. gada 11. decembris, Komisija/Spānija, C-610/10, EU:C:2012:781, 131. punkts; 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Nelikumīgs atbalsts viesnīcu sektoram Sardīnijā), C-576/18, nav publicēts, EU:C:2020:202, 158. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2021. gada 25. februāris, Komisija/Spānija (Personas datu direktīva – Krimināltiesību joma), C-658/19, EU:C:2021:138, 83. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 108 Lai nodrošinātu sankciju samērīgumu un preventīvo raksturu, Komisija piedāvā ņemt vērā ne tikai attiecīgās dalībvalsts IKP, bet arī tās institucionālo ietekmi Savienībā, ko izsaka šai dalībvalstij Eiropas Parlamentā piešķirtais balsu skaits. Šī iestāde arī uzskata, ka ir jāizmanto korekcijas koeficients 4,5, lai nodrošinātu sankciju samērīgumu un preventīvo raksturu.
- 109 Šajā ziņā ir jāatgādina, kā tas izriet no šī sprieduma 95. punkta, ka Komisijas priekšlikumi par kavējuma naudu Tiesai nav saistoši un tie ir izmantojami tikai kā noderīgas atsauces pamats.
- 110 Proti, tā kā matemātiskie rādītāji, ko Komisija izmanto, lai aprēķinātu kavējuma naudas apmēru, ir norādoši noteikumi, kuros ir definētas rīcības pamatnostādnes, ko Komisija plāno ievērot, tie palīdz nodrošināt tās rīcības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko drošību, kā arī kavējuma naudas, ko tā plāno ierosināt, apmēra samērīgumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2000. gada 4. jūlijs, Komisija/Grieķija, C-387/97, EU:C:2000:356, 86. un 87. punkts).
- 111 Šajā kontekstā, pirmkārt, no judikatūras pēc 2017. gada 1. aprīļa – kas ir datums, no kura agrākā svērto balsu sistēma, kas nosaka dalībvalstu balsu skaitu Padomē, vairs nav piemērojama, – izriet, ka Tiesa, novērtējot attiecīgās dalībvalsts maksātspēju, ņem vērā šis dalībvalsts IKP kā noteicošo faktoru (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 14. novembris, Komisija/Grieķija, C-93/17, EU:C:2018:903, 141. un 142. punkts).
- 112 Otrkārt, attiecībā uz attiecīgās dalībvalsts institucionālās ietekmes Savienībā ņemšanu vērā, lai nodrošinātu sankciju samērīgumu un preventīvo raksturu, pirmām kārtām ir jāatgādina, ka no šī sprieduma 94. punktā minētās Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka finansiālo sankciju samērīgums tiek novērtēts, ņemot vērā konstatēto pienākumu neizpildi, kā arī attiecīgās dalībvalsts maksātspēju.
- 113 Otrām kārtām, ir jāuzskata, kā to arī ir darījis ģenerālvokāts secinājumu 35. punktā, ka mērķis noteikt pietiekami preventīvas sankcijas ne vienmēr prasa, lai tiktu ņemta vērā attiecīgās dalībvalsts institucionālā ietekme Savienībā.
- 114 Proti, kā ģenerālvokāts būtībā ir norādījis secinājumu 29. punktā, konkrētās dalībvalsts institucionālā ietekme Savienībā nav atkarīga no attiecīgās pienākumu neizpildes īpašībām.
- 115 Līdz ar to attiecīgās dalībvalsts institucionālās ietekmes ņemšana vērā nešķiet obligāta, lai garantētu pietiekamu atturēšanu un liktu šai dalībvalstij mainīt savu pašreizējo vai nākotnes rīcību saistībā ar valsts atbalsta piešķiršanu.
- 116 Šādos apstākļos, neskarot Komisijas iespēju piedāvāt uz vairākiem kritērijiem balstītas finansiālas sankcijas, lai tostarp ļautu saglabāt saprātīgu atšķirību starp dažādām dalībvalstīm, ir jāpamatojas uz Grieķijas Republikas IKP kā noteicošo faktoru, lai novērtētu tās maksātspēju, neņemot vērā Grieķijas Republikas institucionālo ietekmi, ko izsaka šai dalībvalstij piešķirtais balsu skaits Eiropas Parlamentā, nolūkā noteikt pietiekami atturošas un samērīgas sankcijas.
- 117 Turklāt, runājot par Komisijas priekšlikumu izmantot korekcijas koeficientu 4,5, šī iestāde nav pierādījusi objektīvus kritērijus, uz kuru pamata tā ir noteikusi šī koeficienta vērtību.
- 118 Visbeidzot, saistībā ar kavējuma naudas periodiskumu, Komisija uzskata, ka tā ir jānosaka par katru dienu.
- 119 Tomēr ir jāņem vērā attiecīgā atbalsta atgūšanas darbību specifika.

- 120 Šajā sakarā ir jāņem vērā fakts, ka Grieķijas iestādes ir veikušas noteiktus pasākumus, kas varētu būt pamats pienākumu neizpildi konstatējošā sprieduma izpildei. Tomēr šo pasākumu sekas nevar uztvert uzreiz. Tādējādi šķiet, ka Lēmuma 2014/539 un līdz ar to pienākumu neizpildi konstatējošā sprieduma pilnīgu izpildi nevarēs panākt īsā termiņā.
- 121 No tā izriet, ka iespējamo konstatējumu par attiecīgā pārkāpuma izbeigšanos var izdarīt tikai tā laikposma beigās, kurā var izvērtēt visus sasniegtos rezultātus.
- 122 Līdz ar to kavējuma nauda ir jānosaka reizi sešos mēnešos, lai ļautu Komisijai izvērtēt šī sprieduma izpildes pasākumu virzību, ņemot vērā attiecīgā laikposma beigās esošo situāciju.
- 123 Ņemot vērā iepriekš minēto un LESD 260. panta 3. punktā Tiesai atzīto rīcības brīvību, Grieķijas Republikai ir jāpiespriež samaksāt Komisijai kavējuma naudu 4 368 000 EUR apmērā par katru sešu mēnešu kavējumu tādu pasākumu īstenošanā, kas vajadzīgi, lai izpildītu pienākumu neizpildi konstatējošo spriedumu, sākot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz pienākumu neizpildi konstatējošā sprieduma pilnīgas izpildes dienai.

Par naudas sodu

Lietas dalībnieku argumenti

- 124 Komisija ierosina Tiesai naudas soda apmēru noteikt, reizinot dienas summu ar pārkāpuma turpināšanās dienu skaitu.
- 125 Šī iestāde piedāvā naudas soda aprēķināšanai piemērot to pašu smaguma koeficientu un to pašu reizinātāju “n” kā kavējuma naudas gadījumā. Savukārt pamatsummu tā nosaka 1039 EUR dienā. Atšķirībā no kavējuma naudas aprēķina [pārkāpuma] ilguma koeficientu nepiemērojot, jo pārkāpuma ilgums jau esot ņemts vērā, dienas summu reizinot ar pārkāpuma ilgumu dienās.
- 126 Tādējādi Komisija piedāvā, lai naudas soda summa būtu vienāda ar pamatsummu 1039 EUR apmērā, kas reizināta ar pārkāpuma smaguma koeficientu (7) un reizinātāju “n” (0,51), vai arī ar summu 3709,23 EUR apmērā, kas pati ir reizināta ar to dienu skaitu, kuras pagājušas no pienākumu neizpildi konstatējošā sprieduma pasludināšanas dienas līdz dienai, kad dalībvalsts ir izpildījusi savus pienākumus, vai, ja tas nav iespējams, šī sprieduma pasludināšanas dienai.
- 127 Grieķijas Republika iebilst, ka Komisijas ierosinātais naudas sods neesot piemērots konkrētajos apstākļos un neatbilstot samērīguma principam.

Tiesas vērtējums

- 128 Vispirms jāatgādina, ka Tiesa, īstenojot savu rīcības brīvību, kas tai ir piešķirta attiecīgajā jomā, var kumulatīvi noteikt kavējuma naudu un naudas sodu (spriedums, 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Nelikumīgs atbalsts viesnīcu sektoram Sardīnijā), C-576/18, nav publicēts, EU:C:2020:202, 163. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 129 Naudas soda piespriešanā un šā soda iespējamā apmēra noteikšanā katrā lietā ir jāņem vērā visi atbilstošie apstākļi gan saistībā ar konstatētās pienākumu neizpildes īpatnībām, gan tās dalībvalsts, uz kuru attiecas saskaņā ar LESD 260. pantu uzsāktā procedūra, pašas nostāja. Šajā

ziņā minētajā tiesību normā Tiesai ir paredzēta plaša rīcības brīvība, lai lemtu par šādas sankcijas piemērošanu vai nepiemērošanu un vajadzības gadījumā – tās apmēru (spriedums, 2020. gada 12. marts, Komisija/Itālija (Nelikumīgs atbalsts viesnīcu sektoram Sardīnijā), C-576/18, nav publicēts, EU:C:2020:202, 164. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 130 Šajā lietā visi ar konstatēto pienākumu neizpildi saistītie tiesību un faktiskie apstākļi ir norāde uz to, ka, lai efektīvi novērstu tādu pašu Savienības tiesību normu pārkāpumu atkārtējos nākotnē, var būt nepieciešams pieņemt tādu atturošu pasākumu kā naudas soda piemērošana.
- 131 Šādos apstākļos Tiesai, īstenojot savu rīcības brīvību, šī naudas soda apmērs ir jānosaka, pirmkārt, atbilstoši apstākļiem un, otrkārt, samērīgi pieļautajam pārkāpumam (spriedums, 2018. gada 14. novembris, Komisija/Grieķija, C-93/17, EU:C:2018:903, 156. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 132 Šajā ziņā atbilstošo faktoru skaitā ir tādi elementi kā konstatētā pārkāpuma smagums un laikposms, kurā tas turpinājies, kopš pasludināts spriedums, ar ko tas ir konstatēts (spriedums, 2018. gada 14. novembris, Komisija/Grieķija, C-93/17, EU:C:2018:903, 157. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 133 Vērā ņemamie apstākļi izriet it īpaši no šī sprieduma 97.–117. punktā ietvertā pamatojuma par pārkāpuma smagumu un ilgumu, kā arī par attiecīgās dalībvalsts maksātspēju.
- 134 Ņemot vērā visus šos iepriekš minētos apsvērumus, šajā lietā, nosakot naudas sodu 5 500 000 EUR apmērā, kas Grieķijas Republikai jāsamaksā, ir veikts atbilstošs lietas apstākļu taisnīgs novērtējums.
- 135 Līdz ar to ir jāpiespriež Grieķijas Republikai samaksāt Komisijai naudas sodu 5 500 000 EUR apmērā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 136 Atbilstoši Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriezt Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā ir atzīta pienākumu neizpilde, ir jāpiespriež Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) Neveikdama visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu 2017. gada 9. novembra spriedumu Komisija/Grieķija (C-481/16, nav publicēts, EU:C:2017:845), Grieķijas Republika nav izpildījusi LESD 260. panta 1. punktā noteiktos pienākumus.**
- 2) Piespriež Grieķijas Republikai samaksāt Eiropas Komisijai kavējuma naudu 4 368 000 EUR apmērā par katru sešu mēnešu kavējuma laikposmu, sākot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz 2017. gada 9. novembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-481/16, nav publicēts, EU:C:2017:845) pilnīgas izpildes dienai.**

- 3) **Piespriest Grieķijas Republikai samaksāt Eiropas Komisijai naudas sodu 5 500 000 EUR apmērā.**
- 4) **Grieķijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]